

LICHTONTWERPERSCONGRES SCANDLIGHT 2018

Noordelijk licht

De vijfde editie van Scandlight. Een klein, maar interessant internationaal symposium op het gebied van lichtontwerp in Malmö. Bastiaan Schoof was een van de sprekers en zag Richard Pilbrow *live on stage*. | TEKST: BASTIAAN SCHOOF |

Richard Pilbrow verhaalt hoe hij samen met Julie Andrews bedacht om voor *My Fair Lady* een remake te maken van het oorspronkelijke lichtontwerp van Abe Feder, een van de eerste Amerikaanse lichtontwerpers.

FOTO: SYDNEY OPERA HOUSE

'The Art of Light' was het thema van dit driejaarlijkse symposium dat is georganiseerd door de Association of Swedish Light Designers (SLF), de vorig jaar gestarte theatertechniekopleiding in Gotenburg (YGRO) en het Inter Arts Centre van de Universiteit van Lund. Scandlight richt zich op lichtontwerpers, lichtkunstenaars, technici, docenten licht- en lichtontwerp en studenten. De focus lag bij deze editie op het artistieke en creatieve proces van lichtontwerp, licht als kunstvorm en nieuwe interactieve mogelijkheden. Het internationale gezelschap aan sprekers uit de Scandinavische landen maar ook uit Engeland, Amerika, China, Singapore en Nederland presenteerde een grote

Ook op Scandlight 2018:

- Michael Ramsaur (VS), over de functies en de kwaliteiten van licht;
- Feresteh Rostampour (Iran, VS), over haar lichtontwerpen voor dans, waarbij ze refereerde aan Jean Rosenthal;
- John A. Williams (UK), over zijn lichtontwerpen voor enorme theaterspektakels in Azië;
- Markku Uimonen (Finland), over wanneer een lichtontwerp kunst wordt;
- Kimmo Karjunen (Finland), over een project met studenten over groepsdynamiek;
- Jesper Kongshaug (Denemarken), over een lichtontwerp in Pretpark Tivoli dat leidde tot meer bezoekers;
- Hannele Philipson (Zweden), over haar sustainable lichtontwerp;
- Collier Wood (VS), over de opleiding licht voor technici die lid zijn van de Amerikaanse vakbond;
- Dawn Chang (VS), over de laatste highlights in lichtontwerp op Broadway en de snelle opkomst van ledlicht;
- Sharon Huizinga (VS, Nederland), over kleur en emotie en hoe ledtechniek ontwikkelt naar een completer spectrum;
- Yaron Abulafia (Nederland), over zijn lichtontwerpen;
- Bastiaan Schoof (Nederland), over licht als kunstvorm op het Amsterdam Light Festival.

verscheidenheid aan thematiek en onderwerpen. Er werd gesproken over technische onderwerpen zoals een in Zweden geproduceerde retrofit led voor halogeen theaterlicht (OKERO, Peter Vikström) en over de ontwikkeling van de kleurechtheid van lichtvisualisatie (Capture, Lars Wernlund). Lichtontwerp kwam veel aan bod, onder meer met een onderwerp als 'hoe kom je tot een lichtontwerp voor Cirque du Soleil' (lichtontwerper Mikki Kunttu). Scott Palmer besprak de meer wetenschappelijke kant van lichtontwerp en de geschiedenis van belichten in een lezing over *Light, Darkness and Atmosphere*, een onderzoek van hem aan de Universiteit van Leeds.

Speciale gast was Richard Pilbrow, 's werelds bekendste en -zoals hij zelf zegt- oudste lichtontwerper en gewaardeerd schrijver van boeken over lichtontwerpen voor theater. Pilbrow vertelde over de remake die hij in 2016 maakte van het originele lichtontwerp van *My Fair Lady* in het Sydney Opera House. Hij verhaalt hoe hij samen met Julie Andrews bedacht om het oorspronkelijke ontwerp van Abe Feder, een van de eerste Amerikaanse lichtontwerpers, als basis te gebruiken. Aan de hand van de originele lichttekening schetst hij hoe hij dit ontwerp wilde vertalen naar de lichtapparatuur van

klein rottheater is" (vrij vertaald). Aan de hand van een zijaanzicht en een foto laat hij zien dat het allemaal nog maar net in het Opera House past.

99 ontwerpen in een jaar

In zijn presentatie 'Designing with the speed of Light' vertelt Luther Frank, lichtontwerper in New York, hoe hij in 2014 begon met 15 lichtontwerpen per jaar en in 2016 met 80 lichtontwerpen per jaar overwerkt raakte. Zijn verhaal gaat over de periode dat hij verplicht rust moest nemen en op zoek ging naar methoden om anders in zijn vak te gaan staan. Ook tijdens zijn burn-out bleef hij ervan overtuigd dat hij zoveel ontwerpen best aan zou kunnen. In zijn zoektocht naar een werkwijze die hem zou kunnen helpen om sneller te werken, is hij zijn lichtontwerpen gaan analyseren door te kijken naar elementen die vaker terugkwamen in zijn ontwerpen. Hij vertelt over zijn zoektocht naar andere manieren, andere tools en technieken die hem daarbij kunnen helpen. Hij is zijn werk gaan standaardiseren door een aantal vaste kleurenpaletten te maken en te hergebruiken. En omdat hij zijn shows meestal zelf programmeert is hij ook effecten en macro's gaan hergebruiken. Effecten van de ene show, zet hij weer in voor een volgende. Voor zijn cues maakt hij gebruik van vaste *cue structures*, zoals hij dat noemt, een vast

Voor zijn cues maakt Frank gebruik van vaste *cue structures*, een template waarmee hij zijn cues sneller kan opbouwen en programmeren.

nu. Hij probeerde het ontwerp te zien door de ogen van Abe Feder en vroeg zich steeds af hoe deze het licht had bedoeld. Voor iedere schijnwerper in het ontwerp van Feder zocht Pilbrow een modern alternatief. Dat was een flinke zoektocht langs veel merken. Maar de grootste uitdaging, zei Pilbrow, was het om al die apparatuur in het Sydney Opera House te krijgen. "Een theater dat er van buiten mooi uitziet, maar van binnen een verdomd, veel te

template waarmee hij zijn cues sneller kan opbouwen en programmeren. Zijn tempo ligt nu op ongeveer één cue per minuut. Deze manier lichtontwerpen noemt hij 'design as an extension of your physical self'. De boeken die hem hebben geholpen bij het zoeken naar deze manier zijn *The Automated Programmer's Handbook* van Brad Shiller en *The Assistant Lighting Designer's Toolkit* van Anne E. McMills. Overigens zit hij nu op 99 ontwerpen per jaar. >>

Voor het schuren, onderhoud en vervanging van theatervloeren.

Referenties: Beurs van Berlage - Schouwburg Haarlem
Vlaams cultureel centrum - Openbare Bibliotheek Amsterdam
Philharmonie Haarlem - Woonmall Alexandrium

Neem contact op voor een vrijblijvende offerte met Dennis Kuiper - 06 51 261 919
Jarmuiden 42 - 1046 AD Amsterdam - info@palmparket.nl - www.palmparket.nl

OPTIMIZED FOR UHD VIDEO SIGNALS

UHD 4K8K

rearTWIST UHD BNC

With the transition to 4K/8K-signals the impedance of BNC connectors became more important than ever. Neutrik's new **rearTWIST UHD BNC** connector is based on the proven **rearTWIST** design and specifically optimized for high resolution video signals. www.neutrik.com

NEUTRIK®

Wijnsmaken

Johanna Enger deelde de eerste resultaten van haar wetenschappelijk onderzoek naar licht: Visual Concepts and the language of Light. Als onderzoekster aan de Universiteit van Lund laat ze zien dat we licht eigenlijk niet goed kunnen omschrijven. We gebruiken termen als kleurtemperatuur, lichtopbrengst, energiegebruik, contrast, lichtrichting, etcetera. Maar als we het hebben over de kwaliteit van het licht of over de emotionele waarde en het ervaren van licht, dan is daar geen taal voor, zo bleek uit haar interviews met lichtontwerpers. Met name het omschrijven van licht aan leken bleek lastig. De wetenschap van de wijnsmaken bood Enger inspiratie. Er is veel onderzoek gedaan naar

emotionele ervaring van een lichtomgeving kan omschrijven. Ze toont wat eerste resultaten van haar onderzoek, waar termen uitkomen als 'scary, cozy, dramatic' en 'playful, fresh, energizing.' Het onderzoek is nog in volle gang en, merkt ze op, deze termen zijn gebaseerd op de Zweedse context.

Ontwerpde professoren

Er waren veel ontwerpers aanwezig die ook les geven aan een hogeschool of universiteit. In een rondetafelgesprek op de laatste dag van Scandlight werd kennis uitgewisseld over de lesprogramma's en over het lesgeven op de verschillende opleidingen in de verschillende landen. Bij dit gesprek schoven ook Nick Peel (Guildhall School of Music & Drama

Verder lezen: Richard Pilbrow

Stage Lighting, Richard Pilbrow, 1970
Stage Lighting Design, The Art, The Craft, The Life, Richard Pilbrow, 1997
A Theatre Project, Richard Pilbrow, 2011

maken voor de voorstellingen van de universiteit waar ze werken.

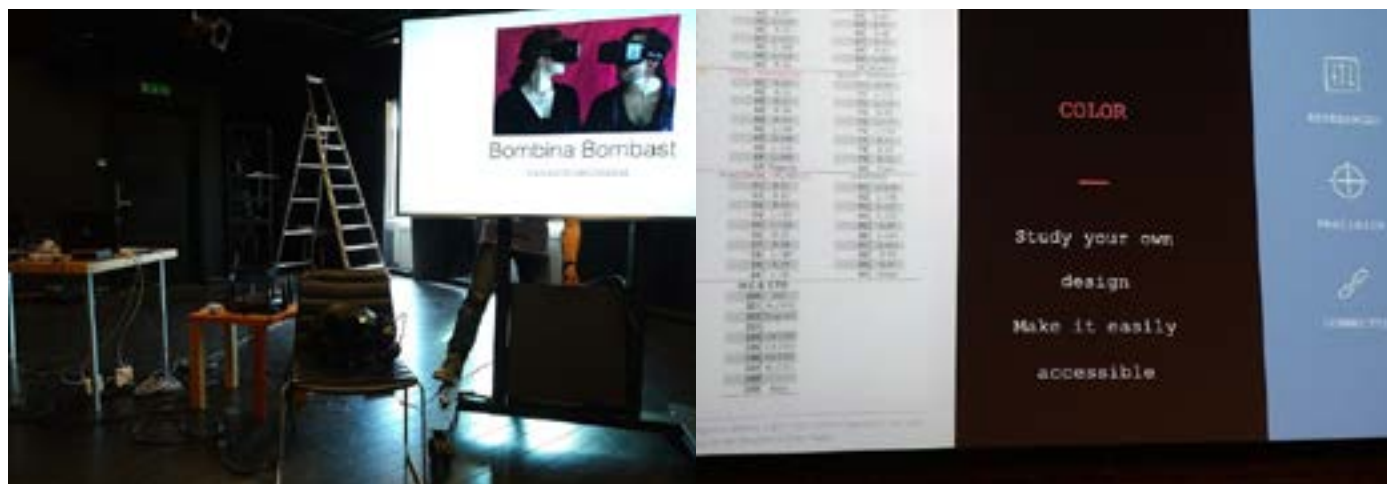
Virtual reality

In de middagen waren er workshops en presentaties van nieuwe ontwikkelingen en technieken. Naast presentaties als die van Showtex over de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van stoffen, was het vooral augmented reality en (live streamed) virtual reality dat aan bod kwam. Bombina Bombast, een bedrijf uit Malmö dat al vele producties met virtual reality op zijn naam heeft staan, viel daarbij op met hun artistieke en technische ervaring. Scandlight bood een afwisselend programma waarbij zowel lichtontwerpers als lichttechnici, de verschillende docenten en de studenten in een redelijk kleine groep veel van elkaar op staken. <<

Uiteindelijk wil Enger een concept ontwikkelen waarmee je de emotionele ervaring van een lichtomgeving kan omschrijven.

methoden om de smaken en geuren van wijn te kunnen omschrijven. Dit past ze toe op licht. In haar onderzoek laat ze mensen ruimtes beschrijven die in laboratoriumopstelling met vaste lichtprincipes zijn uitgelicht en ook met vaste achromatische waarden. Met de uitkomsten maakt ze een typologie van lichtkwaliteit. Uiteindelijk wil ze een concept ontwikkelen waarmee je de

uit Londen) en Nick Moran (Central School of Speech and Drama) aan. Er werd gesproken over de inrichting van de verschillende programma's en er werden ervaringen uitgewisseld over de manieren waarop de kennisoverdracht en welke rol daarbij de projecten en de praktijk in de vorm van stages spelen. Opvallend was dat in Amerika de lesgevende ontwerpers ook alle ontwerpen

In de middagen waren er workshops en presentaties van nieuwe ontwikkelingen en technieken. Onder andere kwam augmented reality en (live streamed) virtual reality aan bod, zoals in de workshop van Bombina Bombast, een bedrijf uit Malmö.

FOTO: BASTIAAN SCHOOF

Luther Frank is zijn lichtontwerpen gaan standaardiseren door een aantal vaste kleurenpaletten te maken en te hergebruiken.

FOTO: BASTIAAN SCHOOF